Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

1 СЕНТЯБРЬ 1967 й.
2-йил чиқиши.
№ 205 (361)
ЖУМА
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

БУГУНГИ СОНДА

БИРИНЧИ ҚУНҒИРОҚ ХАБАРЛАРИ
ШУМИЛОВГА ХОТИРА ТАХТАСИ
65 МИНГ ТОННА МАҲСУЛОТ САҚЛАНАДИ
СМЕНАДА 720 БЕТОН ТРУБА
ҲАР ЙИЛИ 4 МИНГ ЦЕНТНЕР БАЛИҚ
4050 УРИНЛИ КИНОТЕАТР
ТАРБИЯ СОЗ-УҚИШ ҲАМ СОЗ
СТУДЕНТЛАР ОИЛАСИГА 9 МИНГ КИШИ ҚЎШИЛДИ
ОСМОН ТЎЛА ЮЛДУЗЛАР
ФАРЗАНДЛАРГА МАСЛАҲАТИМИЗ
ЭРКИН ВА КЛАССИК КУРАШ УСТАСИ
МОВИЙ КУНЛАРИМ

«БОЛАЛАР ДУНЁСИ»ДА

Бутун пойтахтнинг Карл Маркс кўчасида жойлашган «Болалар дунёси»да ёш техниклар ва моҳир қўллар тўгараги қатнашчилари учун тегишли асбоб-ускуналар билан харид қилувчи савдо павильонлари ташкил қилинди.

Бу ерда мактаб техника кабинетлари учун ўқув кўргазма қуроллари, устахона жиҳозларини харид қилиб олишингиз мумкин.

ПОЛИКЛИНИКАДА БАЙРАМ

Чилонзор районидаги 28-поликлиникада ўзгача бир тараддуд ҳукмрон эди. Шифокорлар ошиқиш билан бинони безатишар, дастурхонлар ёзиб, уларни ноз-неъматлар билан ясатишарди. Шу куни одатдан ташқари маросим ўтказилди. Врачлар, ҳамширалар, ота-оналар билан биргаликда бир ёшлик норасидаларнинг туғилган кунларини нишонлашди.

Оналар тантана «айбдорлари»ни бағриларига босиб, шифокорларнинг маслаҳатларини тингладилар.

Кечаси жамоатчи врач А. Волкова гўдакларга совғалар топширди.

ЁДГОРЛИК ТАХТАСИ

Кеча Тошкент тепловоз депосида, танаффус вақтида митинг бўлиб ўтди. Митинг депода революциягача слесарь бўлиб ишлаган, подпольедаги большевик, 1919 йилда Осипов қўзғолонида ваҳшийларча отиб ўлдирилган Н. В. Шумилов хотирасига бағишланди. Митингда революционер ишлаган цехга хотира тахтаси ўрнатилди. Йиғилишда депо ветеранлари, собиқ қизил гвардиячилардан В. Майданов, И. Редко, К. Ригин революционер ҳақидаги хотираларини сўзлаб бердилар.

Митингга кекса большевиклар, депо ветеранлари таклиф қилинган эди. Ёдгорлик тахтасини тантанали суратда очиш партия жанговар дружинасининг командир ўринбосари В. Майдановга топширилди. Шу пайт гимнлар, паровоз садолари янгради.

Митингда шу кунларда Тошкентда меҳмон бўлиб турган Корея Халқ Демократик Республикасининг темирйўлчилари делегацияси ҳам ҳозир бўлди.

Жажжи «Тошкент» йўлга чиқди

Главташкентстрой «Оргтехстрой»нинг янги техника бўлими бошлиғи Михаил Михайлович Костенконинг ихтироси ҳақида газетхонларга ҳикоя қилган эдик. Бу автомобиль ишқибози икки ярим йилдан ортиқроқ вақт уриниб икки ўринли жажжи машина яратган ва уни «Тошкент», деб номлаган.

Конструктор «Техника молодежи» журнали ҳар йили ўтказадиган ҳаваскорлар яратган автомобилларнинг бешинчи Бутуниттифоқ пойгасига таклиф қилинди.

Михаил Михайлович ва унинг сафардаги ҳамроҳи — шу трест ходимаси Евгения Ивановна Дмитриенко. Москва — Ленинград — Москва маршрути бўйлаб пойгада қатнашадилар.

Бугун эрталаб соат 10 да «Тошкент» икки киши билан сафарга йўл олди.

Сафарингиз бехатар ва муваффақиятлар ёр бўлсин, дўстлар!

БИРИНЧИ ҚЎНҒИРОҚ

Пойтахтнинг Чилонзор районидаги 82-мактаб ҳовлиси эрта тонгдан қизил галстук таққан ўғил-қизлар билан тўлди. Улар бир-бирларига ёз таассуротлари ҳақида гапириб беришарди. Бахтиёрларнинг қувончи бугунги сентябрь шодиёнаси билан қўшилиб кетди.

Директор О. Раҳматуллаев ўқувчиларни янги ўқув йили бошланиши билан муборакбод этади.

Бу йил мактабнинг ташкил топганига 40 йил тўлади. У шу йиллар давомида неча минглаб ёшларни ҳаётга узатди. Янги ўқув йилида мактабнинг 22 синфида 780 ўқувчи таълим олади. Шулардан 76 ўқувчи математик электрон ҳисоблаш машиналарининг програмист ҳам операторлик касбларини эгаллайдилар. Улар Ўзбекистон Фанлар академиясининг кибернетика институтида ўтказиладиган амалий машғулотларда қатнашадилар...

Бугун Чилонзорнинг 57 та мактабида 1 сентябрь қўнғироғи янгради. Районда 55 минг фарзанд парталарга ўтирди.

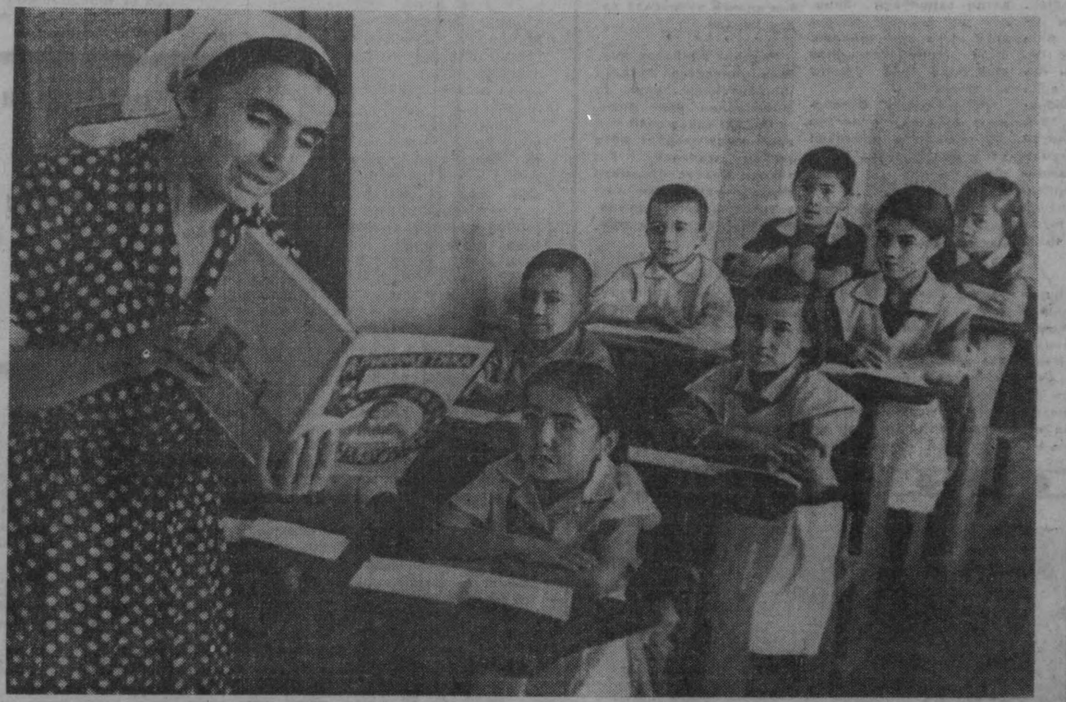

Киров районидаги 9-ўрта мактабнинг 1-синфида ўқитувчи Б. Аллақулова ўқувчиларни арифметика дарслиги билан таништирмоқда. Бу тарбиячи 33 йилдан буён ёш авлодга коммунистик таълим бериб келмоқда.

М. Нуриддинов фотоси.

БАЙРАМОЛДИ МУСОБАҚАСИ МУҲОКАМАДА

Юбилей мажбуриятлари Бош бошқарма ва унинг пудратчи ташкилотларида қандай бажарилаяпти? «Главташкентстрой» партия комитетининг кеча бўлиб ўтган пленуми ана шу масалаларни муҳокама этди. Пленум қатнашчилари йирик панелли уй-жой қурилиши, 153, 159 ва 1-пардозлаш трестларининг байрам олди ҳисоботларини тингладилар.

Биринчи бўлиб йирик-панелли уйсозлик трести бош инженери ўртоқ А. Луцкий ҳисобот берди. У ўз нутқида трест коллективининг 7 ойлик план топшириқларини муваффақиятли адо этганлиги ва шу кунларда юбилей мажбуриятларини бажариш йўлида ишлаётганликлари ҳақида батафсил гапирди.

Пленумда 153-трест бошқарувчиси ўртоқ В. Назарбековнинг ҳам ҳисоботи тингланди. У, етти ойлик план топшириқларини 98 процентда қолганлиги ва бу нуқсонни тугатиш тадбирлари ҳақида гапирди.

Пленумда, шунингдек, 159-трест бошқарувчисининг ўринбосари ўртоқ Е. Кириенко ҳамда 1-пардозлаш тресте бошқарувчиси ўртоқ С. Азизовнинг юбилей объектларида олиб борилаётган ишлар ҳақидаги ҳисоботи тингланди.

Муҳокама қилинган масалалар юзасидан бошланган музокараларда «Главташкентстрой» транспорт бошқармаси партия комитетининг секретари В. Назаров, 2-пардозлаш тресте бирлашган касаба союз комитетининг раиси С. Жалолов, 11-трест комсомол комитетининг секретари В. Гожий, 2- уйсозлик комбинати партия бюроси секретари П. Мальцев ва бошқа ўртоқлар сўзладилар.

Пленумда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари ўртоқ И. В. Марцинюк нутқ сўзлади.

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИНГИЗ МУБОРАК БЎЛСИН!

ШИФОКОРЛАР

Бугун эрталаб Тошкент Давлат медицина институти аудиторияларининг эшиклари очилди. Пойтахтимизнинг энг катта билим даргоҳларидан бири бўлган бу институт неча минглаб талабаларни ўз бағрига олди. Янги ўқув йилини бошлаган йигит-қизлар орасида Бухоро, Хоразм, Сурхондарё, Қашқадарё ва бошқа областлардан келган бўлажак шифокорларни кўриш мумкин. Биринчи курсга 1175 киши қабул қилинди. Уларнинг кўпчилиги медицина муассасаларида ишлаб, шифокорлик касбига ихлос қўйганлар.

Институт ректори К. А. Зуфаров мухбиримизга қуйидагиларни маълум қилди.

— Бугунги катта шодиёнанинг манзараси профессор, ўқитувчилар ва студентлар учун ҳам нақадар қувончлидир. Даволаш, санитария, стомотология, педиатрия факультетларида ўқишлар зўр уюшқоқлик билан бошланди.

Институт қучоғи йилдан-йилга кенгайиб бормоқда. Қурувчилар бу ўқув йилига янги корпус совға қилишди. Бино замонамизнинг энг сўнгги техникаси асосида қурилган бўлиб, унда турли амалий машғулотларини олиб бориш учун барча шароитлар яратилган.

ЯНГИ ФАКУЛЬТЕТЛАР

Эрта тонгданоқ билим масканига йўл олган студентлар «Учитель» кўчасига кела бошладилар. Улар саратон қуёшининг ҳароратида тобланган, чехралари қорайган. Бу йигит-қизлар ёз давомида далаларда, улкан қурилишларда ишлаб чиқариш практикасини ўтадилар. Кўпчилик азаматлар пойтахтимиз бинокорларига ёрдам бердилар.

Бу кўчада жойлашган Тошкент қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва ирригация инженерлари институтининг барча аудиторияларида ўқишлар нормал бошланди. Бу йил институтга янгидан 850 студент қабул қилинди. Шулардан 200 киши янги факультетларда ўқишади. Бу йил билим даргоҳида қишлоқ хўжалиги архитектураси, машинасозлик технологиясини ташкил қилиш, гидротехника қурилиши каби янги факультетлар очилди. Бу факультетлар республикамиз хўжалиги учун зарур бўлган мутахассислар тайёрлаб беради.

Институтга бу йил қабул қилинган студентларнинг кўпчилиги Совет Армияси сафидан қайтган, турли хўжаликларда ишлаган касб эгаларидир.

Институт қабул комиссиясининг масъул секретари Рамзиддин Каримовнинг редакциямизга хабар қилишича кеча институтдаги 8 факультетда йиғилишлар бўлиб ўтди. Бу йиғилишларда ўқитувчилар студентларни янги ўқув йили билан муборакбод қилдилар.

ЯНГИ БИНО

В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг роман-герман факультети янги бинога кўчиб кирди. Студентлар шаҳарчасидаги 24-ётоқхона факультет учун ажратилди. Хоналарни аудиторияларга мослаштиришда студентлар қурувчиларга кўмакдош бўлишди.

Бугун янги бинода факультет ўқишлари бошланди.

ЕЛЕНАНИНГ ИЗДОШЛАРИ

Кеча Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институтининг мажлислар залида биринчи курс студентларнинг институт профессор ва ўқитувчилари билан танишиш маросими бўлиб ўтди. Бутун фаолиятини педагогикага бағишлаган минга яқин ўғил ва қизлар бу учрашувда ҳозир бўлдилар.

Тарих фанлари доктори, институт ректори Ш. Абдуллаев биринчи курсга қабул қилинган талабаларни институтнинг ҳаёти ва бу ерда таълим-тарбиянинг қўйилиши билан таништириб чиқди.

Совет Иттифоқи Қаҳрамони институт талабаси Елена Стемповская музейи бурчагида анъанага айланган митинг бўлди. Институт даргоҳига бу йил биринчи бор қадам қўйган талабалар Еленадек ўқиш, унинг чинакам издоши бўлиш, Ватанни севишлари тўғрисида ҳаяжонланиб гапирдилар.

МАКТАБ ҲАФТАЛИГИ

Ленин районидаги 35 умумий таълим ва 16 ишчи ёшлар мактабда янги ўқув йилининг биринчи ҳафтасида мактаб ҳафталиги ўтказилади. Бу ҳафтада ўқувчилар, ўқитувчилар, ота-оналар ва оталиқ ташкилотлари бир-бирлари билан учрашадилар.

Жумладан ҳафтанинг биринчи куни — биринчи қўнғироқ куни деб аталади. Бу куни ўқувчилар ўзларининг янги ўқув йилига қандай тайёргарлик кўрганликларини намойиш қиладилар. Иккинчи кунида ўқувчиларнинг ўқув қуроллари билан қанчалик тўла қуролланганликлари текширилади. Ўқитувчилар ва синф раҳбарлари ўзлари биркитилган синфларда бу ишни олиб борадилар.

Ҳафтанинг учинчи кунида оталиқдаги ташкилотлар, корхонанинг вакиллари мактабларга келадилар ва ўқувчиларни ҳамда мактаб коллективини янги ўқув йили билан табриклайдилар.

Тўртинчи кун — ўқитувчилар кунида ҳар бир синф ўқувчилари ўз ўқитувчиларини табриклайдилар, революция ва меҳнат ветеранларини, пенсионерларни синфларга таклиф қиладилар. Бешинчи куни мактабларга ота-оналар таклиф қилинади, ота-оналарнинг ўқитувчилар билан учрашувлари ўтказилади. Ҳафтанинг охирги кунида мактаб ўқувчилари ўзларининг оталиқ корхоналари ва муассасаларида, завод ва фабрикаларда бўладилар. У ерда коммунистик меҳнат зарбдорлари билан учрашадилар.

Жаҳон ойнаси

КОНГО АРМИЯСИ ҲУЖУМИ

ПАРИЖ. (ТАСС). Конго миллий армияси Букаву шаҳри (Шарқий Конгода) чеккаларида ва шаҳарнинг ўзида оқ танли сотқинлар ва катангалик собиқ жандармлар позициясига ҳужум қилди.

Франс Пресс агентлиги мухбирининг Букавудан хабар беришича, Конго қўшинларининг қуруқликда қилган ҳужумларига «Т-28» самолётлари осмондан мадад бериб турган. Авиация оқ танли сотқинлар қурган учиш-қўниш йўлларини ҳам ракеталардан ўққа тутган.

Жанглар 27 август куни тушдан кейин бошланиб, танаффуслари билан бирга душанба кунигача давом этган.

Болгария Халқ Республикасининг пойтахти — Софиядаги 18 қаватли бино.

ВИА-ТАСС фотоси.

Хартум меҳмонларни қабул қилмоқда

ХАРТУМ, (ТАСС). 29 августда кечқурун Хартумда араб мамлакатлари давлатлари ва ҳукуматлари бошлиқларининг кенгаши очилди. Судан пойтахти Яқин ва Ўрта Шарқдаги аҳволни муҳокама қилиш учун бу улкан анжуманга келган чет эллик меҳмонларни очиқ кўнгил билан кутиб олмоқда. Кўчалар ва уйлар араб мамлакатларининг байроқлари билан безатилган, йўлкалар ва майдонлар суданликлар билан гавжум-кенгаш очилиши муносабати билан мамлакатда дам олиш куни эълон қилинган. Ҳамма жойда араб раҳбарлари номига табрик сўзлари ва уларнинг ишларига муваффақиятлар тиланган сўзлар ёзилган транспарантлар осиб қўйилган.

Бу галги кенгаш — Исроил агрессияси оқибатларини тугатиш ва Исроилга нисбатан бўладиган бундан кейинги сиёсатни аниқлаш ишига муҳим ҳисса бўлиб қўшилади. Юксак даражада ўтказилаётган кенгашнинг ташқи ишлар министрлари томонидан тайёрланган кун тартиби агрессия оқибатларини тезроқ тугатишга қаратилган сиёсий, иқтисодий ва ҳарбий базаларини тугатиш, Исроил агрессияси вақтида араб халқига нисбатан душманлик позициясини тутган ғарб мамлакатларига араб нефтини етказиб беришни тақиқлаш сиёсатини қўлланиш ва шу каби муҳим масалаларни ўз ичига олган.

Юбилей вахтасида

УЛКАН ИНШООТ

«Главташкентстрой»га қарашли 10-трест 45-қурилиш бошқармасининг Р. Дадашев бошлиқ қурувчилари «Назарбек» совхозида улкан сабзавот омбори бунёд этмоқдалар. У республика Савдо министрлиги ва «Ташзаготплодовошторг»нинг буюртмаси асосида қурилмоқда.

Бу улкан сабзавот омбори 65 минг тонна маҳсулотни сақлаш имкониятига эга бўлади. Унинг биринчи навбати юбилей тантаналаригача фойдаланишга топширилади. У ўзида 17 минг тонна сабзавот маҳсулоти сақлай олади.

Бу сабзавот омборининг ишга тушиши тошкентликларга бутун қиш давомида арзон баҳода сабзавот маҳсулотларини етказиб бериш имкониятини беради.

ШАХСИЙ СОВҒАЛАР

Тошкентдаги Октябрь революцияси номли тепловоз-вагон ремонт заводи коллективи пойтахт корхоналари орасида ҳурмат билан тилга олинади. Тепловоз созлашнинг усталари Улуғ Октябрнинг 50 йиллик тўйига шахсий совғалар тайёрлашнинг ташаббускори бўлишган эди.

Ташаббус бошлангандан кейин ҳар бир цехда, участкада пешқадамлик учун кураш бошланди. Ҳозир дизель цехининг ишчилари олдинда бормоқдалар. Бригада бошлиғи Н. Бабиченко, слесарь Э. Волков, П. Пушпаников. А. Мишинский ва бошқаларнинг меҳнати жуда салмоқли бўлаётир. Уз касбини пухта эгаллаган бу азаматлар кундалик нормаларини ошириб адо этмоқдалар.

СССР партия-ҳукумат делегацияси Венгрия Халқ Республикасига боради

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи партия-ҳукумат делегацияси Венгрия Социалистик Ишчи партияси Марказий Комитети ва Венгрия Революцион ишчи-деҳқон ҳукуматининг таклифига биноан, шу йил сентябрь ойининг биринчи ярмида расмий дўстона визит билан Венгрияга боради.

Визит вақтида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Венгрия Халқ Республикаси ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги янги шартномани имзолаш, шунингдек совет — венгер муносабатларини янада ривожлантириш масалаларини, ҳозирги халқаро аҳволга доир энг муҳим проблемаларни муҳокама қилиш кўзда тутилади.

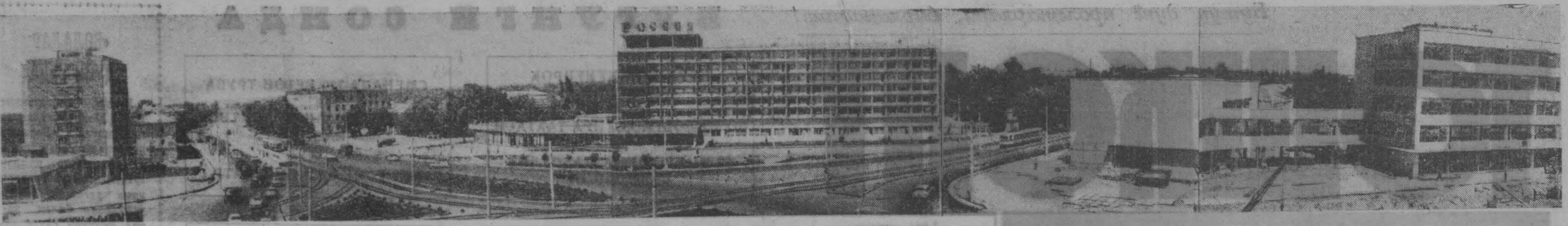

Биз Сапёрний майдонинг эски қиёфасини эслаймиз. У жуда кичкина, чанг-тўзонли ва ноқулай эди. Мана қурувчилар келишди. Улар кишиларга ҳамиша қувонч келтирадилар. Дастлаб бу майдонда тўққиз қаватли биринчи баланд турар жой бинолари қад кўтарди. Орадан сал вақт ўтгач янги етти қаватли «Россия» меҳмонхонасининг чироқлари меҳмондўстлик билан ёнди. Ҳозир эса модалар уйини қуриш ишлари тугаланяпти.

Л. Глауберзон фотоси.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

ДУШАНБА. Душанбадаги ремонт-экскаватор заводи дренаж трубалар тайёрлаш учун универсал машиналар ишлаб чиқаришни тезлаштирди. Агрегат бир сменада узунлиги ярим метр ва диаметри 100—300 миллиметр келадиган 720 тагача бетон трубалар тайёрлаб беради. Улкан машина фойдаланишда юксак самарадорлигини кўрсатди.

ПАВЛОДАР. Павлодардаги алюминий заводида ванадий олинди. Бу металл илгари бокситларни қайта ишлаш маҳсулоти бўлган шлак билан бирга чиқиб кетар эди. Эндиликда у Қозоғистон ССР Фанлар академияси Металлургия ва бойитиш институти томонидан ишлаб чиқилган технология асосида алюминат эритмадан ажратиб олинди.

ВЛАДИВОСТОК. Ханка кўлига қуйиладиган Мо дарёсида Узоқ Шарқда биринчи «Ханкайский» балиқчилик хўжалиги ишлай бошлади. Хўжалик балиқ урчитиш учун зарур бўлган барча комплексни ўз ичига олган бўлиб, 350 гектарга яқин майдонни эгаллайди. Ҳар йили хўжаликда тўрт минг центнер карп, сазан ва бошқа балиқлар етиштириш мўлжалланади. Бу эса, бутун Ханка кўлида ҳозир овланаётган миқдорга қараганда 2,5 баравар кўпдир[illegible].

МУРМАНСК. «Китоб, Октябрнинг 50 йиллиги» —Мурманскда ана шундай шиор остида совет китоблари байрами уч кун давом этди. Балиқ овлаш траулерлари ва кемаларни ремонт қилиш корхоналарида, портларда, қурилишларда, денгиз пароходчилиги кемаларида Архангельск, Волгада, Карелия, Коми АССР, Ленинград, Москва, Ярославль адиблари, нашриёт ходимлари, кутубхоначилари билан учрашувлар бўлиб ўтди. Китоб байрами шаҳарнинг марказий майдонидаги катта китоб бозори билан тугалланди.

(ТАСС).

ҚУРИЛМОҚДА ВА ФОЙДАЛАНИШГА ТОПШИРИЛМОҚДА

28 августда Олтой шаҳри чеккасида янги қурилиш майдончаси пайдо бўлди, деб хабар беради ТАСС мухбири Камень-Обьдан, бу ерда йирик пойафзал фабрикаси қад кўтаради. Унлаб автоматик ва поток линиялар, юксак унумли бичиш ва тикиш машиналари ҳар йили эркаклар, аёллар ва болалар учун беш миллион жуфт пойафзал ишлаб чиқарадиган бўлади.

* * * *

Ереванда бугун қурила бошланган қурилиш тўғрисида хабар олинди. Шаҳарнинг янги турар-жой районлари Норк, Аван, Нор-Ареда учта кинотеатр пойдевори ётқизилди. Қулай кинозаллари, кенг фойе ва кафелари бўлган икки қаватли замонавий бинолар шу йилнинг охиридаёқ ишга туширилади. Янги кинотеатрларнинг ҳар бири 1350 ўринга мўлжалланган.

Республикада Октябрнинг юбилей кунигача 14 кинотеатр қурилади ва реконструкция қилинади.

* * * *

Братскда 28 августда давлат комиссияси янги касалхонани «аъло» баҳо билан қабул қилиб олди. Ранг-баранг пластиклар билан пардозланган тўрт қаватли катта бино ёруғ ва баҳаво қилиб қурилган. Касалхона энг замонавий медицина ускуналари билан жиҳозланган.

ТАСС мухбири Падун посёлкасида болалар касалхонаси қуриб битказилганлиги тўғрисида хабар беради.

* * * *

Ровнода «Болалар дунёси» универсал магазин кичкинтойлар учун ўз эшикларини кенг очди.

Олтита савдо зали бир ярим минг квадрат метр жойни эгаллаган. Ёш техник махсус бўлимида болалар тажрибали инструкторлардан консультациялар олишлари мумкин.

* * * *

Орскда янги трамвай линияси ишга туширилди. 28 августда трамвай Эски шаҳар — Орск станцияси маршрути билан биринчи рейсга чиқди. Линиянинг узунлиги қарийб беш километр, деб хабар беради ТАСС мухбири.

Бу суратдаги йигит Новокузнецк шаҳридан келган. Бу электр пайвандчи ўз касбининг моҳир устасидир. Қурилиш поездидаги барча қурувчилар Василий Мнрихнинг номини ҳурмат билан тилга олишади.

А. Тўраев фотоси.

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТ АМАЛДА

АЖОЙИБ САМАРАЛАР

«Ташавтомаш» заводининг ишчи-хизматчи ва инженер-техник ходимлари шу йилнинг январь ойидан бошлаб планлаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг янгича системасида ишлашга ўтди. Машинасозлар цехлардаги станок, механизм ва бошқа ускуналардан унумли фойдаланиш, ҳар бир деталь ва хомашёдан тежаб-тергаб фойдаланишлари натижасида қисқа вақт ичидаёқ яхши натижаларни қўлга киритдилар.

Буни юбилей йилининг ўтган ярим йили ичида корхонада қўлга киритилган ютуқлар ҳам яққол кўрсатиб турибди. Масалан, корхона илгарилари меҳнат унумдорлигини, маҳсулот ишлаб чиқариш суръатини ошириш, ишчиларни рағбатлантириш ҳамда моддий ва маданий тадбирларга 240 минг сўм миқдорда маблағ сарфлаган бўлса, янгича ишлашга ўтгандан кейин ана шу маблағлар ҳажмини яна икки ярим баравар кўпайтиришга тўғри келди. Шунга кўра, эндиликда корхона коллективи ишлаб чиқариш маҳсулдорлигини икки баравар ошириб, йиллик планга қўшимча 200 минг сўмлик соф фойда олиши ва 500 дона прицеп ишлаб чиқариши керак.

Иқтисодий ислоҳат амалга оширилгандан бери ўтган олти ой ичида фондлардан фойдаланиш ўтган йилнинг шу давридагига қараганда анча ошиб кетди: ўтган йил олти ой ичида 3 миллион 72 минг сўм фойда кўрилган бўлса, 1967 йилнинг олти ойи ичида 4 миллион 247 минг сўм фойда кўрилди. Заводнинг асосий ва ёрдамчи цехларида маблағлар фонди, кўриладиган фойданинг миқдори ҳамда маҳсулот таннархини арзонлаштириш топшириқлари белгиланди. Ана шунга амал қилган цех бошлиқлари илгаригидек ҳадеб янги станок сотиб олавермасдан, ўзларидаги эски станок ва ускуналарни қайтадан тиклаб, унидан унумли фойдаланиш тадбирларини амалга оширмоқдалар.

Завод конвейерларидан тайёрланиб чиқарилаётган маҳсулотлар белгиланган жойларга пешма-пеш жўнатиб турилибди. Завод агар ўтган йилнинг олти ойи ичида давлатга 15 миллион 807 минг сўмлик маҳсулот сотган бўлса, 1967 йилнинг олти ойи ичида 18 миллион 449 минг сўмлик юқори сифатли маҳсулот сотди. Бу эса ўтган йилнинг шу давридагига қараганда 2 миллион 642 минг сўмлик маҳсулот кўп сотилган, демакдир.

— Планлаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг янгича системасига ўтганимизга ҳам саккиз ой бўлди,— дейди йиғув цехининг бошлиғи ўртоқ Б. Беляев, — шу давр ичида цехимизни анча тартибга келтирдик. Бу ерда илгаригидек темир-терсаклар сочилиб ётмайди, ортиқча асбоб ускуналарни ойлаб сақлаб туришдан бутунлай воз кечдик. Қўлимиздаги станок ва бошқа яроқли асбоб-ускуналарни қайтадан тиклаб, уларнинг мунтазам ишлашини таъминладик. Цехда кадрларни танлаб, ҳар бир ишчининг ўз касбига қараб ўрнига қўйдик. Мана шунинг учун ҳам ҳозир цехимиз ишлаб чиқаришда катта муваффақиятларга эришаётир. Цех коллективи ўртасида «Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги» номини олиш учун социалистик мусобақа ҳар қачонгидан ҳам авж олдириб юборилди. Цех азаматлари юбилей йилининг дастлабки етти ойи ичида тракторларга тиркаладиган 234 дона прицеп машиналари комплектини йиғишга эришдилар. Пландан ташқари 19 дона автоприцеп ва 15 дона трактор-прицеплари комплекти йиғилиб зиммадаги топшириқ анча ошириб адо этилди, меҳнат унумдорлигини 4,5 процент оширдик. Бунда, цехимизнинг коммунист Г. Чернов бошчилик қилаётган бўяш-пардозлаш участкаси мастерларининг қўшаётган ҳиссаси айниқса салмоқлидир.

— Материаллардан тежаб-тергаб фойдаланиш бизнинг асосий шиоримиздир,— дейди, —шу участка мастери Б. В. Дубровина—чунки, биз тежамкорликдан келадиган ютуқлар туфайли мукофотга сазовор бўлишимизни яхши биламиз. Цехимиздаги ҳар бир ишчининг ойлик маоши 180—200 сўмга етаётир. Ана шу маошнинг қарийб 32—33 проценти эса ишчиларга мукофот тариқасида берилади.

Завод коллективи Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг саноат корхоналарида пул маблағлари ва хомашё ресурсларидан тежаб-тергаб фойдаланиш тўғрисидаги қарорига амал қилиб, бу соҳада яхши натижаларни қўлга киритаётир. Партия ва комсомол комитетларининг раҳбарлигида барча смена, цех, бригада ва участкаларида кўрик комиссиялари ташкил этилди. Бу комиссия составидаги коммунист ва комсомоллар ишлаб чиқаришга халақит берадиган ва ишлатишга яроқсиз бўлган кўпгина станок, ускуналар борлигини аниқладилар. Корхонада мавжуд 24 минг 441 сўмлик ана шундай асбоб-ускуналар бартараф этилиб, яроқли станоклар қайтадан тикланди. Ишлаб чиқаришда иқтисодий фойда келтирадиган резервлардан бир қанчаси эса аниқланди. Масалан, прицепларни бўяш ва пардозлаш бўйича киритилган таклиф синаб кўрилганда бир йилда 4403 сўм иқтисодий фойда келтириш аниқланди. Корхонада йил бошидан буён ана шундай резервлардан 70 таси аниқланиб булардан 40 таси ишлаб чиқаришга жорий этилди.

Заводнинг 171 кишидан иборат рационализаторлари ишлаб чиқариш технологияси такомиллаштириш устида ишлаб, яхши натижаларга эришмоқдалар. Иқтисодий ислоҳат амалга оширилгандан буён ўтган давр ичида рационализаторлар томонидан тақдим этилган 140 та ихтирочилик таклифидан 101 таси ишлаб чиқаришга жорий этилди. Бу эса яхши самара берди: қимматли таклифлар давлатга 137,75 минг сўм иқтисодий фойда келтирди.

Олти ой ичида социал-маданий тадбирларга сарфлаш учун 59 минг сўм маблағ ажратилди. Ишлаб чиқаришни ривожлантиришга 163 минг сўм сарфланиб, корхона ишчиларининг моддий рағбатлантириш фондига 310 минг сўм, жами 520 минг сўм пул тўланди.

Бу ерда ажратилган фондлардан тўғри фойдаланиш яхши йўлга қўйилган. Ўтган ярим йил ичида корхонадаги мусобақа илғорларини мукофотлашга 12 минг 700 сўм, ишчи-хизматчи ва инженер-техник ходимларни рағбатлантиришга 72 ярим минг сўм сарфланди. Махсус топшириқларни ошириб бажарган ишчиларга эса 5,3 минг сўм пул мукофот тариқасида берилди. Бундан ташқари корхона ишчиларига 12,2 минг сўм моддий ёрдам, техникавий асослар бўйича белгиланган нормаларни ўз вақтида бажарган ходимларга эса 119 минг сўм берилди.

Янгича системада ишлаётган машинасозлар шу кунларда юбилей йили мажбуриятларини шараф билан адо этган ҳолда Октябрнинг 50 йиллик тўйини ёруғ юз, ишлаб чиқаришда ажойиб самаралар билан кутиб олиш иштиёқида меҳнат қилаётирлар.

О. ТУРСУНОВ.

МАҲАЛЛА ЖОНКУЯРИ

Ҳикмат ака шаҳар йиғилишларидан бирида катта гапириб қўйдию, кейин ўйлаб қолди. 420 хўжалик истиқомат қилувчи маҳаллани районда биринчи ўринга чиқарамиз, коммунистик турмуш маҳалласи деган номга эришамиз, —дейиш осон гапми. Лекин, бу мажбуриятларни бажариш бир кишининг иши эмас, албатта. Буни комиссия раиси яхши биларди. Шунинг учун ҳам у ишни бутун коллективни бу ишлар атрофига уюштиришдан бошлайди.

— Келинглар, маҳалламизни ҳашар билан обод, шинам, кўкаламзор жойга айлантирамиз.

Шундай қилиб, маҳалла аҳли умумхалқ юмушига отланди. Бундан бир неча йил илгари бедазор бўлиб ётган кенг майдонда катта шийпон барпо этилиб, гулзор ўртасига улуғ доҳий Владимир Ильичга ҳайкал ўрнатилди. Бу ерда клуб, магазин очилгач, аҳолининг йўли яқин бўлди. Улар энди узоққа қатнаб юрмай, шу ердан истаган нарсаларини топишлари мумкин.

Ҳашар уюштирилиши шарофати билан бу ерда истиқомат қилувчи Абдулазиз Ҳасанов, Суннатилла Исаев ва бошқа кишиларнинг эски иморатлари янгилаб берилди. Бу ишда олийҳиммат кексалар билан бир қаторда маҳалланинг комсомол ёшлари ҳам фаол қатнашдилар. Собиқ бедазорнинг ярмида мевазор боғ барпо этилди.

Маҳалла активи атроф-теваракни обод қилиш билангина шуғулланиб қолмай, қабристонни ҳам тартибга келтиришга киришдилар. Бир неча марта уюштирилган ҳашарлар туфайли бу жой ҳам гулларга бурканиб анча обод бўлди.

Октябрь районидаги «Гурунчариқ» маҳалласи комиссиясининг раиси Ҳикмат ака Аҳмаджоновга район Советининг депутати сифатида аҳоли кўпгина наказлар топширган эди. Қолган бир неча кўчани асфальтлаш, симёғочлар ўрнатиб, кўчаларга электр нури тушириш, майдончаларни озода сақлаш, болалар боғчаси барпо этиш шулар жумласидандир. Бу ишларнинг бир қисми бажариб қўйилди.

Маҳалла аҳолиси ўртасида тез-тез турли темаларда лекция ва суҳбатлар ўтказиб турилади. Жумладан, 15-амбулаториянинг бош врачи Мурод Муҳтаров, 28-мактабнинг педагоглари тарбиявий, сиҳат-саломатлик темаларида суҳбатлар ўтказишди.

Маҳаллада нимаики иш амалга оширилаётган бўлса, қандай тадбирлар кўрилаётган бўлса, аҳоли манфаати йўлида ҳашарлар уюштирилаётган бўлса, буларнинг ҳаммасида маҳалла комиссиясининг раиси Ҳ. Аҳмаджонов, маҳалла активлари А. Абдусаматов, К. Қосимов, А. Шоанварова ва бошқа кишиларнинг катта хизмати бор.

Социализм мамлакатларида

ГДР

БЕРЛИН. Германия Бирлашган Социалистик партияси VII съезди ва ГДР Ҳукуматининг республика меҳнаткашларини беш кунлик иш ҳафтасига ўтказиш тўғрисидаги қарори кучга кирди. Бу қарор халқ хўжалигининг барча соҳаларида ишлаётган 7 миллиондан кўпроқ кишига тааллуқлидир.

ГДР социализм қуришда, экономика ва маданиятни ривожлантиришда катта муваффақиятларга эришганлиги натижасида беш кунлик иш ҳафтасини жорий қилиш мумкин бўлди.

Қисқартирилган иш ҳафтасига ўтишдан олдин корхоналарда, транспортда, муассасаларда, савдо-таъминот системасида катта тайёргарлик ишлари олиб борилди. Меҳнатни ташкил этишни янада такомиллаштириш, меҳнат унумдорлигини ошириш масаласига катта эътибор берилди.

ВЕНГРИЯ

БУДАПЕШТ. Будапештдаги «Европа» бадиий адабиёт нашриёти Улуғ Октябрь революциясининг юбилейи шарафига Бонч-Бруевичнинг «Ленин ҳақида хотиралар», Серафимовичнинг «Темир оқими», Бабелнинг «Конармия», Казакевичнинг «Кўк дафтар» асарларини юбилейга хос чиройли безатиб нашр этди.

Нашриётда ТАСС мухбирига яна қуйидагиларни маълум қилдилар: юбилей сериясида совет адабиётининг бошқа энг яхши асарлари ҳам чиқарилади. Бу асарларда Совет давлати вужудга келган даврдаги воқеалар акс эттирилган. Булар орасида Фадеевнинг «Тор-мор» ва Фединнинг «Ажойиб ёз» асарлари бор. «Москва» Альбоми жуда чиройли қилиб нашр этилади. Бу альбом совет давлати пойтахтининг тарихи, унинг революцион ўтмиши тўғрисида, ҳозирги кунимизда шаҳарнинг ранг-баранг ҳаёти ҳақида ҳикоя қилади.

ПОЛЬША

ВАРШАВА. Халқ Польшасида ўрим-йиғим ишлари асосан тугалланди. Қишлоқларнинг меҳнаткашлари анъана тусини олган ҳосил байрамини нишонламоқдалар. Бутун республикада халқ сайллари бўлиб ўтди. Бу сайлларда минг-минглаб деҳқонлар давлат хўжаликлари ва давлат машина-трактор станцияларининг ходимлари, қишлоқ спортчилари, бадиий ҳаваскорлар қатнашдилар. Байрам муносабати билан ярмаркалар, илғорларнинг ютуқларини акс эттирувчи виставкалар, янги техника кўриклари ташкил қилинди.

3 сентябрда айрим қишлоқлар ва воеводликларнинг делегациялари Варшавада тўпланадилар. Бу ерда ҳосил байрамининг асосий тантаналари ўтказилади.

* * * *

Познань меҳнаткашларидан юз минг киши Польша авиациясининг ўн йиллиги муносабати билан ўтказилган ҳаво парадида ҳозир бўлди. Бу парад халқ Польшаси тарихида энг йирик парад эди. Польша Бирлашган Ишчи партияси марказий комитети сиёсий бюросининг аъзоси, миллий мудофаа министри, Польша маршали Мариан Спихальский, Польша қўшинларининг генераллари ва офицерлари, совет ҳарбий ҳаво кучларининг вакиллари парадни кузатиб турдилар.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

Чехословакиянинг Брно шаҳрида Европанинг халқаро геоморфология картасини нашр этиш масалаларига бағишланган халқаро симпозиум очилди. Симпозиум ишида 9 мамлакат: Англия, Бельгия, Франция, Венгрия, ГДР, Польша, Австрия, СССР ва Чехословакия социалистик республикасидан келган 25 илмий ходим қатнашмоқда.

(ТАСС).

Ленинградни қуриб тугаллаш Бош планининг рақамлари Октябрь шаҳрида турар жой ва маданий қурилиш ишларнинг мисли кўрилмаган даражада қулоч ёйганидан яққол далолат бериб турибди. Петербург 214 йил ҳукумронлик қилган феодал-капиталистик тузум даврида 17 миллион квадрат метр турар жой қурилган эди, холос. Совет ҳокимиятининг 50 йили мобайнида эса 20 миллиондан кўпроқ квадрат метр уй-жой қурилди. Қурилиш ишлари айниқса собиқ Петербург атрофлари бўлган жойларда, фабрика посёлкаларида ва ялангликларда кенг қулоч ёйди. 1957 йилдан 1967 йилгача Нева соҳилидаги шаҳарда умумий майдони 11,2 минг квадрат метр бўлган уйлар қурилди. Ленинградликлардан 1787 минг киши ҳар жиҳатдан қулай ва шинам квартираларга кўчиб кирди. Шу давр ичида 635 болалар боғчаси, 189 мактаб, 13 кинотеатр, 60 поликлиника, юзлаб магазин, ошхона ва бошқа шу каби маданий-маиший муассасалар қурилиб ишга туширилди.

Янги архитектура ансамбллари, кўчалар, хиёбонлар, метрополитен изларини бир-бирига қўшди. Нева ва Невка дарёлари орқали янги кўприклар ётқизилди, янги меҳмонхона, парк, скверлар пайдо бўлди.

Суратда: революцияга қадар Галодай ороли деб юргизилган ҳозирги Декабристлар оролида қурилган янги турар-жой биноларининг кўриниши.

М. Бложин фотоси.

(ТАСС).

ПОРЛОҚ ТОНГОТАР

Сентябрь қўнғироғи кичкина юракларнинг
Бир олам қувончидан бериб турибди дарак.
Коммунизм асрига ҳамнафас тилакларнинг,
Порлоқ тонготари бу, байрамингиз муборак!
Ота-она сўзисиз, келажакнинг ўзисиз,
Эй қуёш болалари меҳрибон фарзандимиз.
Чаманлар ниҳолидай элнинг кўрар кўзисиз.
Замона боғларида дилимиз пайвандисиз.
Қораниёзий каби серқирра катта олим,
Биринчи таълимни олган мактабни ўйлар
Ўқитувчи олдида таъзим билан мулойим —
Турган кезлари ёдда болаликдаги тўйлар...
Юрий Гагарин билан Терешковалар каби,
Космосни забт айларкан, халқ олқишдан сўзлайди.
Шудир замон талаби, шудир давр талаби,
Чунки бизнинг замона келажакни кўзлайди.
Билим меҳрига қониб, зảррадай мурғак онгни—
Ўстирган ўғил-қизга ҳаёт йўли чароғон.
Қуёшдан шўъла эмиб, қутлаб оларкан тонгни,
Фарзандини узатиб, она йўлда чароғбон.
Илм билан меҳнатнинг чамбарчас боғлиқлиги,
Улуғ Ленин авлодин биринчи вазифаси.
Кўзимиз қорачиғи, болаларнинг соғлиғи,
Ота-она умрию, юрак тўла нафаси.
Ўсиб-униб етилиб, баркамол бўлган авлод,
Қадрдон мактабини улуғлайди ҳар доим.
Келажак орзусида экилган боғлар обод,
Ўқитувчига эса дилда ҳурмат лиммо-лим.
Сентябрь қўнғироғи кичкина юракларнинг
Бир олам қувончидан бериб турибди дарак.
Янги ўқиш бошланди, мусаффо тилакларнинг—
Порлоқ тонготари бу, сизга айём муборак!

Юсуфжон ҲАМДАМ

Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институти бу йил 600 та студент қабул қилди.

Суратда: институтга кирган студентлардан Н. Терешенко, П. Лапшина, Н. Вольфрет В. Скороходов, А. Разушний, Н. Вольфрет П. Ламашин ва В. Браун ўртоқлар.

В. Сироткин фотоси.

ПЕДАГОГ — ОТА - ОНАЛАР ДАВРАСИДА

ОИЛАДА БОЛА ТАРБИЯСИ

Бугун янги ўқув йили бошланди. Фарзандларингизнинг яхши ўқиши учун барча шароитларни яратиб бердингизми?

Тошкент 99-мактабнинг илмий бўлим мудири Ж. Исмоилов сизни юқорида кўтарилган савол мавзундаги ота-оналар суҳбати даврасига таклиф қилади.

Ота-оналар ўз болаларининг ўқув ишлари сифатини юқори даражага кўтаришда асосий манба ҳисобланадилар Оилада ўқувчининиг ўқув машғулотлари учун аввало яхши шароит яратиб бериш, унга дарс тайёрлаш учун уйнинг энг ёруғ ва холисроқ бурчагидан жой ажратиб бериш керак. Шунда бола ўқитувчи топширган ишини бажариши учун ўз фикрини яхшироқ тўплай олади.

Унда стол-стул, китоб, дарс жадвали, дафтарлар учун шкафча ёки токча ҳамда каравот каби жиҳозлар бўлиши керак. Стол ва стуллар боланинг бўйига мос бўлсин. Бу жуда муҳим. Стулнинг баландлиги бола унга ўтирганида оёқлари полга тегиб турадиган, болдирлари тизасидан эгилиб тўғри бурчак ҳосил қилиб турадиган бўлиши лозим. Столнинг баландлиги бола елкасини юқори кўтармасдан ёки пастга туширмасдан қўлларини стол устига бемалол қўйиб ўтира оладиган даражада бўлиши керак. Ўқувчининг стол ва стули енгил бўлсин. Бола уларни бир жойдан иккинчи жойга қийналмай кўтариб қўя оладиган бўлиши керак. Боланинг нарсалари турадиган токча ёки шкафчаси унинг бўйи ета оладиган, анжомларини осонлик билан қўйиб, оладиган бўлиши керак. Стол устига клеёнка ёки қоғоз ёзиб қўйиш лозим.

Ўқиш бошланган биринчи кунданоқ болани ўз иш бурчагини тоза ва тартибли тутишга одатлантириш керак. Болага китоб ва дафтарини газета билан ўрашга одатлантириш, кейинчалик эса боланинг китоб ва дафтарларини эҳтиётлик билан сақланишини систематик кузатиб туриш керак.

Ота-оналар болаларнинг уйга берилган топшириқни кундалик режимга асосан ҳар куни маълум бир вақтда бажаришларига ҳаракат қилишлари керак. Уйга берилган топшириқларини бажариш ҳажми 1—4-синфларда 40 минутдан бир ярим соатгача, 5—8-синфларда бир ярим соатдан икки ярим соатгача, 9—10 синфларда эса икки ярим соатдан уч соатгача бўлиши мумкин.

Болалар мактаб машғулотларидан кейин овқатланадилар. Дам оладилар. Сўнгра дарс тайёрлайдилар. Улар уйга берилган топшириқларни кечқурун соат тахминан беш ярим билан еттилар ўртасида бажаришлари маъқул. Шу нарсани эсда тутиш кераккки, агар ўқувчи ўқитувчининг талабини сабабсиз бажармаса, бу ҳодиса ўқувчининг уйида ҳам интизомсизлик қилишига сабаб бўлади. Натижада бутун тарбия ишига жуда катта зарар етказади.

Бола уйга берилган ўқув топшириқларини бажараётган соатларда мумкин қадар тинчлик сақланиши зарур. Бундай вақтда болага ҳеч қандай саволлар бермаслик керак. Боланинг дарс тайёрлашидан илгари хонани яхшилаб шамоллатиш лозим. Ўқувчи дарс тайёрлаётганда бошқа нарсаларга чалғимай фикрини бир жойга йиғиб ишласин. Бу ҳолни боланинг ўқиши бошланган биринчи куниданоқ кузатиб бориш керак. Бу тартиб уни қунт билан ишлашга ўргатади. Қунт билан ишлаш эса ўқувчиларнинг бутун ўқув йили давомида муваффақият билан ўқишлари учун энг муҳим шартларидан бири бўлади.

Ота-оналар болаларнинг ўқитувчи уйга берган топшириқларини бажариш сифатларини ҳам кузатиб борадилар. Бунинг учун ота-оналар болага уйда бажариб келиш учун берилган топшириқларни албатта билишлари, болалар ўқийдиган дарсликлар билан танишиб чиқишлари, ўқитувчи билан мумкин қадар кўпроқ учрашиб, болаларнинг билимидаги ва эгаллаган малакаларидаги камчиликларни аниқлаб олишлари, болаларга ўқув ишларида ёрдам беришлари ҳақида ўқитувчи билан маслаҳатлашиб туришлари лозим. Мактаб билан доим алоқадор бўлиб, болаларнинг ўқиши ва ахлоқи ҳақида қизиқиб қарайдиган ота-оналар кўпчиликни ташкил этадилар.

Бундай ота-оналар болаларнинг улгириш даражасини юқори кўтаришда мактабга катта ёрдам берадилар.

Болаларнинг савияларини юксалтириш, уларда коммунистик дунёқарашни таркиб топтириш учун болаларга бадиий ва илмий оммабоп асарларни, шунингдек, болалар газеталари ва болалар журналларини уйда ўқитишнинг аҳамияти ниҳоятда каттадир. Ота-оналар болаларни синфдан ташқари ўқишлари программаси билан танишиб чиқишлари, болаларга кутубхонага ёзилиш учун ёрдам беришлари керак. Бундан ташқари, ота-оналар болаларнинг тавсия қилган китобини ўқиган вақтда пайдо бўладиган саволларига жавоб бера олиши учун ва болаларнинг шу ўқиган асарларининг мазмунини тўғри тушунган ёки тушунмаганлигини текшириб кўриш учун ўзлари ҳам шу китобларни ўқиб чиқишлари лозим. Бу жуда фойдалидир.

Болаларнинг савияларини муваффақиятли суратда ошириш ва болаларни коммунистик руҳда тарбиялаш учун ота-оналарга болалари билан биргаликда тарихий ёдгорликлар ўрнатилган жойларга ўлкани ўрганиш музейи ва бадиий музейларга боришни, беш йилликлар даврида барпо қилинган янги қурилишларни, янги Тошкент қурилишини бориб кўриш, колхоз далаларига чиқишни ташкил этсалар яхши бўлади. Ота-оналар биргаликда кўрган нарсалари тўғрисида болалари билан суҳбат ўтказишлари, болаларнинг кўрган нарсаларини тўғри тушуниб олишларига ва маъносини тўғри англаб олишларига ёрдам беришлари лозим. Бундай суҳбатлар ота-оналарни болалари билан яқинлаштиради.

Улар орасида дўстона муносабатлар яратади. Бу эса ота-оналарнинг болаларга тарбиявий таъсирини кучайтиради.

Болаларнинг савияларини юксалтириш ва самарали таъсир этиши учун ота-оналар ўзларининг маданият савияларини ва сиёсий билимларини доимо ошириб боришлари керак. Газета, журнал, педагогикага оид адабиётларни ўқишлари, ота-оналар учун уюштирилган лекцияларга ва ота-оналар университетларига қатнашишлари лозим.

«Оила шундай бир муҳим соҳаки, инсон ҳаётини шу ерда бошлайди» деган эди улуғ педагог А. С. Макаренко. Демак оилада тарбия яхши бўлса ўқувчилар яхши ва аъло ўқиши шубҳасиздир.

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИДА

Бугун миллионлаб йигит ва қизлар олий ўқув юртлари ва техникумларининг аудиторияларини тўлдирдилар. Шу ўқув йилида, деди ТАСС мухбири билан суҳбатда СССР олий ва ўрта маҳсус таълим министрининг биринчи ўринбосари Н. Ф. Краснов, кечаги мактаб ўқувчилари, ишчилар, колхозчилар, Совет Армиясининг жангчиларидан қарийб 900 минг киши студентлар оиласига қўшилдилар. Мамлакатимизнинг ёш гражданларидан 1 миллион 100 минг киши техникумларда ўқий бошладилар. Сентябрда 15 та янги ўқув юрти очилди. Чебоксарида мамлакатимизда 43-университет — Чувашия университети дастлабки студентларни қабул қилди, Москвада радиотехника, электроника ва автоматика институти, Уфада Бошқирдистон педагогика институти, Ухтада индустриал институт, Харьковда умумий овқатланиш институти очилди. Ихтисослар сони кўпайтирилди.

КПСС Марказий Комитетининг «Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги» тўғрисидаги Тезисларида жамиятимиз эришган улкан илмий техника тараққиёти айтиб ўтилади. Халқ хўжалигининг турли тармоқларга тобора кенг ёйилаётган иқтисодий реформа мутахассислар сонининг анча оширилишинигина эмас, айни вақтда мутахассислар тайёрлаш сифатини жиддий яхшилашни ҳам талаб қилади.

Олий ўқув юртлари машғулотлар бошлангунга қадар инженер-техник, педагогика ва бошқа предметлар бўйича янги ўқув программалари олдилар. Бундан ташқари, ҳамма жойда меҳнатни илмий ташкил этиш ва бошқариш асосларига оид махсус курс киритилади. Студентлар «ҳисоблаш машиналари ва программалаштириш», «иқтисодий информацияни механик асосда ишлаб чиқиш», «планлаштириш ва бошқаришда математик методларни қўллаш» ва билимларнинг бошқа тармоқлари каби актуал бўлимларга оид лекциялар тинглайдилар.

Саноат корхоналари ва муассасалар коллективларининг икки дам олиш куни бўлган беш кунлик иш ҳафтасига ўтказилиши муносабати билан олий ўқув юртлари ва техникумларда ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиётган студентлар билан иш кунларидаги машғулотлар соатини қисқартирган ҳолда дам олиш кунларидан бирида кундузи ёки кечқурун машғулотлар ўтказишга рухсат берилди.

(ТАСС).

ҚОРА ИЗТОПАРЛАР

Люциан ВОЛЯНОВСКИЙ,

поляк ёзувчиси.

Австралиянинг Орд водийсида Куннунур қишлоғида бир полициячи катталиги Польшанинг бир неча вилоятига тўғри келадиган территорияда бир ўзи тартиб сақлаб туради. Ростини айтганда, бу ерда унга иш кўп эмас. Баъзан маҳаллий қовоқхонадан чиқмайдиганлар муштлашиб қолишса, полициячи доим шу ерда бўлади, уни қидириб одам юборишга ҳам ҳожат йўқ. Лекин қишлоқдан чиқиш биланоқ бошланадиган Кимберли саҳроси ҳам унинг назорати остида. Бу саҳрода шундай қабилалар ҳам борки, улар агар самолёт пастлаб учиб ўтган бўлса, унинг ғилдирагидан бошқа ғилдиракни кўришмаган. Бу қабилалар минг йиллардан буён озиқ-овқат қидириб, саҳрода кўчиб юради...

Австралияга оқ танли киши келганда бу ерда қора танли аборигенлар сони неча бўлганлигини ҳечким билмайди. Баъзи ҳисобларга кўра 300 минг, бошқаларнинг айтишича, ярим миллион киши яшаган. Улар бу қитъага қачон келганликлари ҳам номаълум. Аборигенлар қитъада 10 минг йил муқаддам пайдо бўлишган деб тахмин қиладилар. Балки улар ҳозирги Индонезия орқали бир оролдан иккинчисига «сакраб ўтиб» келиб қолишганлар: эҳтимол улар бирор қуруқлик орқали келишган-у, кейинчалик бу қуруқлик океан остида қолиб кетган. Олимлардан бири Австралиядаги қишлоқларнинг номи аборигенлар тилида шу жойнинг шимол томондан туриб таърифлаганига ўхшашлигига эътибор берди. Ана шундан келгиндилар шимол томондан қитъанинг ичкарисига кириб борганлар деган тахмин келиб чиқди.

Бу қабилалар турли тилда сўзлашганлар, славян тиллари венгер тилидан қандай ажралиб турса, уларнинг тиллари ҳам бир-биридан шундай фарқ қилган. Улар деҳқончилик қилишмасди, итдан ташқари ҳеч қандай уй ҳайвони йўқ эди, металл нималигини билишмасди. Аёллар ип ўрнига ўз сочларини ишлатганлар. Маҳаллий халқлар ҳатто камон нималигини билмасдилар. Кулолчиликдан мутлақо хабарсиз эдилар, денгиз ҳайвонларининг чаноқларидан, қитъанинг ичкарисида эса қамиш ва дарахт пўстлоқларидан идиш сифатида фойдаланганлар.

Узоқ Европадан келганлар уларга «Ёввойилар» деб қараганлар. Аммо улар яшаган шароит учун худди шу тариқа ҳаёт кечириш мақбул эди. Доимо қурғоқчилик бўладиган бу мамлакатда уй ҳамда маданиятнинг бошқа атрибутлари австралияликни бир ерга боғлаб қўйган ва бу билан емиш қидириб, бир жойдан иккинчи жойга тез кўчиб юриш имкониятидан маҳрум қилиб қўйган, бинобарин ҳаёт кечириш тағин ҳам қийинлашган бўларди.

Автомобилда юрган сайёҳни Элис-Спрингс ёнида бугун ҳам «Диққат! Озиқ-овқат, ёнилғи ва сув запасингизни текшириб кўринг. Энг яқин дўкон жанубда 168 мил узоқликдаги Кулгерда жойлашган» деб огоҳлантириб туради. Бу огоҳлантириш кўргазмали бўлиши учун йўлнинг четига машинанинг асоси қўйилиб руль ёнига от скелети, пассажир ўриндиғига сигир скелети ўрнатиб қўйилган...

Австралия кенгликлари ҳақидаги бу огоҳлантириш маҳаллий кишилар учун эмас. Улар ҳали магазинлар, автомобиллар бўлмаганда ҳам минглаб йиллар яшаганлар. Аммо уларда ер билан табиий бир боғлилик ҳисси бор. Аборигенларда табиат гармониясини заруратсиз бузиш энг оғир жиноят ҳисобланарди. Шу сабабли улар қорин тўйдириш учун зарур бўлганидан ортиқча нарсага тегмаганлар. Улар қўшниларининг ерини босиб олиш учун ҳеч қачон уруш қилмаганлар. қўшнилари оч қолган пайтда маишатпарастлик қилмаганлар.

Оқ танли келгиндилар бу ерга улар мутлақо билмаган касалликларни олиб келишди. Шамоллаш бизда енгил касаллик ҳисобланади: у ерда эса одамни ўлдириши мумкин. Кўк йўтал ва тепки касалликлари ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин. Биз олдинги даврларга оид материалларга эга эмасмиз, лекин шу кунларга тааллуқли фактлар ҳам қувончли эмас. Шимолий территорияда ҳар минг аборигендан 35 киши махов касалига учраган, аҳолининг 20 проценти сил касалидан, бундан ҳам кўпроғи очликдан ўлиб кетди.

БУМЕРАНГ БИЛАН ХАЙРЛАШУВ

Аборигенларни бир жойдан иккинчи жойга қувлайдиган нарса қурғоқчиликнинг ўзигина эмас. Қурғоқчиликдан улар унчалик қўрқмайдилар: асрлар давомида бундай қурғоқчиликнинг кўпини кўришган. Аммо Австралия ерида бурғ минораси қад кўтарса, катта территориялар ракеталарни синаш учун полигонга ажратилса, қора танли кишилар бу ерларни абадий ташлаб кетишга мажбур бўлишади.

Гўё аборигенларни муҳофаза қилиш мақсадида улар учун резервациялар ташкил қилганлар. Уларнинг баъзилари кичик, баъзилари жуда катта. Масалан, Арнхеймленд резервацияси катталиги жиҳатидан Бельгияга тенгдир.

Туристлар эса «тузем совғалари» бозорини вужудга келтиришди. Натижада аборигенлар бумеранг қилиб сота бошладилар, бу бумеранглар ҳеч қачон отилмайди, бир вақтлар чопарлар саҳрода найза учида янгилик олиб борган бўлсалар, ҳозир аборигенлар ясайдиган найзалар туристларнинг уйини безайди. Шуни ҳам айтиб ўтиш кераккки, фабрикада ясалган бумеранглар қўлда ясалганидан кўра бир неча баравар арзон...

Австралиялик туземлардан камдан-кам кишигина ўзига иш топа олади, ўшанда ҳам асосан фаррош ёки автостанция ишчиси бўлиб меҳнат қилади.

Резервацияларда қора танлилар ҳаёти «Худога сиғин-у ишлайвер» принципи асосида ташкил этилган. Оч қолганда овқат еган, ташна бўлганда сув ичган ёки булоқ сувини топган, хоҳлаган вақтида ётиб ухлаган кишиларнинг авлодлари ҳозир қўнғироқ бўйича яшашади. Эрталаб қўнғироқ жиринглаб, нонушта вақти бўлганидан хабар беради, кейин эса кун бўйи буйруқ бериб жиринглайверади.

(Давоми бор).

ОДАТЛАР ● ОДАМЛАР ● МАМЛАКАТЛАР

Самарқанднинг 2500 йиллик юбилейи тўйига шаҳримиздаги 10-босмахона ишчилари ҳам муносиб совға тайёрладилар.

СУРАТДА: Арслон Юсупов Самарқанд шаҳрининг рамзи туширилган плакат ёнида.

Б. ГАДОЙБОЕВ фотоси.

ЛИРИК ПАРЧАЛАР

САЛОМ, БАҲОР!

Беҳосдан уйғониб кетдим. Кечаси шудринг тушган бўлса керак, кўрпа муздай бўлиб қолган, сочларим ҳўл эди. Ҳали офтоб чиқмаган, аммо осмон бўзариб қолган, юлдузлар мудроқ кўзларини юмган эди. Қаердадир хўрозлар ювошгина қичқирар, онда-сонда итлар бўғиқ акиллар эди.

Мана шу мунис бир қишлоқ чеккасида, машина кузовида чалқанча ётганча тонг отишини томоша қилдим.

Бора-бора хўрозларнинг қичқириғи тинди. Итлар ҳам акилламай қўйди. Бутун борлиқ алланечук сирли, қудратли бир воқеани — тонг отишини кутгандай бир нафас жимжит бўлиб қолди.

Кунчиқар томондаги чўққи бошига оловли дуррача ёйилди. Қарши томондаги тоғ бирданига ёришиб кетди. Ҳали пастда тун шарпаси сезилиб турса ҳам, юксакликдан якка-дуккам қарағай дарахтлари аниқ кўрина бошлади.

Ҳавода тутун аралаш тезак ҳиди гуркираб кетди. Қаердадир ингичка, янгроқ оҳангда тойчоқ кишнади. Кейин бошқа бир овоз жавоб қайтарди. Вострима томондан аёл кишининг койинган товуши эшитилди.

— Чу-е, ҳаром қотгур!

Ановдан кейин сутнинг пақирга повуллаб тушган овози элас-элас қулоққа чалинди. Аввалига ингичка овозда урилди: гўё кимдир челакни секингина чертгандек бўлди. Кейин бир меёрда «пов-пов» қила бошлади.

Яна беш дақиқадан кейин атроф қувноқ шовқун-суронга тўлиб кетди. Қушлар, япроқлар, ёш болакайлар — ҳаммаҳамма мавжудод янги куннинг туғилишини тантана қила бошлади.

Тонг отди. Қуёшнинг олтин елпиғичи ҳавода пирпираб кетди. Тонг отди! Инсон фарзанди учун яна ўша тиниб-тинчимаслик, руҳини бахш этувчи, яшаш гашти билан юракларни қитиқловчи кун бошланди.

Кузовдан сакраб тушиб, ўтлоққа югурдим. Ундан пастроқда, ўзининг муттасил ўзгариб турувчи ўзанидан шарқираб оқаётган сойга қараб чопдим.

Шошилиш керак эди. Ҳали манзилга — Сари челек кўлигача анча йўл бор эди.

Нонушта пайтида Одинбойни биринчи марта рўй-рост кўриб олдим. Бу — тоғликларга хос қизил, таранг юзли, забардаст йигит 30-35 ёшлар чамасида эди. Хиёл қисиқроқ кўзлари ишонч, алланечук уятчанлик билан боқарди.

(Давоми. Боши газетанинг 31 август сонида).

— Ўзим ҳамроҳ бўламан сизларга! — деди у дастурхонни йиғиштираётиб.

Кечаси биз тунаган қишлоқ ўн беш-йигирма хонадонли жажжигина жой экан. Қизил кўйлак кийган хотин-халажлар, ёш болалар қўл силтаб қолишди. Машина яна олға интилди.

Ичкарилаб борган сайин тоғлар чор атрофни ҳалқадай ўраб слар, ҳаво салқинлаша борарди. Қуёш шодон кулиб боқар, чўққилар боши нурли бир туманлик ичида яшнаб кўринар эди. Бора-бора атрофдаги сарғиш эрта куз манзараси йўқолиб, ҳаммаёқ ям-яшил тусга кириб қолди. Йўл чеккасидаги катта-кичик тошлар орасидан ўсиб чиққан бурганлар, улкан ёнғоқлар, эндигина думбул бўлган ўрик, тоғ олчалар ҳаммаси кўм-кўк эди.

Машина темир панжарали дарвоза олдида тўхтади. Сари-челек заповедниги шу ердан бошланар, у ёғига рухсатсиз ўтиб бўлмас эди. Заповедник директори анча-мунча дашномлардан кейин рухсатнома ёзадиган одамни чақирди. Ўрта бўй, қарашлари жонли йигит қўл чўзиб ўзини таништирди.

— Николай Сидиренко! Хўш, нима керак сизларга? Бу ерга умуман ҳеч ким киритилмайди. Бу ер парк эмас, заповедник!

«Очиққина, фақат бироз мақтанчоқроқ йигит экан», деб ўйладим ундан кўз узмай. Хийла мақтанчоқлик овчиларнинг деярли ҳаммасига хос хусусият. Улар ўзлари қилаётган иш бошқаларга тамоман сирли туюлишини, одамларни қойил қолдиришни яхши кўрадилар.

Ҳар қандоқ бўлганда ҳам Николай дилкаш йигит экан. Ҳаммамизни дарҳол заповедник музейига бошлаб кирди. Чўккалаб ётган қўтослар, гунгилар, қанот ёзиб турган оққушлар, турналар, бургутлар. Буларнинг ҳаммасини заповедник ходимлари ўз кучлари билан музей экспонатига қўйишган.

— Заповедник ташкил этилганига уч йил тўлапти, — дейди Николай. — Умумий майдони 24 минг гектар. Ўрмонларида айиқдан тортиб сиртлонгача, кийикдан тортиб, буғигача деярли ҳамма ҳайвонлар бор. — У буғининг тарвақайлаб кетган каттакон шохи олдида тўхтаб қолди. — Мана шу шох тагида одам ўлган. Кузда буғилар қутириб кетади. Бунақа пайтда уларнинг олдига яқин бориб бўлмайди. Заповедник ходими Комилбой буғининг олдига отлиқ бориб қолибди. От қутилиб кетибди-ю, буғи Комилбойни ёриб ташлабди...

Николайнинг ўзи бу ерга заповедник ташкил этилаётганда келган экан. Челябинск қишлоқ хўжалик институтининг овчилик факультетини битириб келибди.

— Кўл бўйида тунаманглар! Кечаси қайтиб тушинглар, уйда ётамиз, — деб қолди у машина кетидан қичқириб.

Аммо бизнинг ниятимиз худди ўша кўл бўйида ётиш эди...

Қадимги юнон афсоналарида булбулигўё деган қуш ҳақида ривоятлар бор эди. Бу қушлар фариштадек гўзал бўлармиш, ажиб бир оҳангда сайраб кишини мафтун этиб, қўярмиш. Бора-бора йўловчи кемалар денгизда адашиб, тошларга урилармишда, парча-парча бўлиб кетармиш.

Ҳозир, машинамиз жаҳаннам жарлиги ёқасидан юриб боракан шу афсонани эслардим. Бу ерлар шу қадар гўзал, шу қадар сокин эдики, кишининг боши айланиб кетар, аммо тўхтагиси келмас, яна олдинга, ҳеч бир такрорланмас манзараларга ошиқар эди.

Йўлнинг бир томони ёнғоқзор ўрмон билан қопланган тоғ, иккинчи томони эса кўзни жимирлатиб юборадиган даражада даҳшатли жарлик эди. Жарлик устини тутундек суюқ туман қоплаган, паст-баланд дарахтлар орасида, белгача чиқадиган ўт-ўланлар остида узоқ-узоқда милтираб оқаётган жилға кўзга чалинар, сув бўйидаги арчалар товуқ патидай аранг кўзга кўринарди.

Ё алҳазар! Қўрқиш деган туйғудан халос бўлган одам бормикин жаҳонда? «Мен ҳеч нарсадан қўрқмайман» деган одам энг телба одам бўлса керак. Машинанинг бир ғилдираги шундоққина жарликка осилиб қолган пайтларида, матор кучаниб инграганларида беихтиёр ҳаммамиз бир-биримизнинг пинжимизга кириб олар, лекин зум ўтмай тағин ўша маккор гўзалликнинг мафтуни бўлиб қолардик. Бора-бора арчазорлар бошланди. Кейин бирдан каттакон гулзорга кириб қолдик. Яланглик устида шу қадар кўп гулҳайрилар очилиб ётардики, гўё осмондан оппоқ гул ёғилиб тушгандек эди.

Шофёрнинг ёнида йўл кўрсатиб кетаётган Одинбой қичқирди:

Ўткир ҲОШИМОВ.

(Давоми бор).

ЧЕХОСЛОВАКИЯ. Яқинда Горжитца яқинида ҳайкалтарошларнинг 2-халқаро симпозиуми бўлади. Югославия, Совет Иттифоқи Чехословакия, Италия, Япониялик ҳайкалтарошлар бу йиғилишга зўр тайёргарлик кўрмоқдалар.

СУРАТДА: Москвалик ҳайкалтарош Юрий Васильев ўз «устахона»сида.

ЧТК—ТАСС фотоси.

СПОРТ

МАҲОРАТ СИРИ

СПОРТЧИЛАР ҲАҚИДА ҲИКОЯЛАР

Шимолий Осетияда кичкинагина Баслин станцияси бор. Қорамағиз, қотмагина Владимир шу ерда туғилди, катта бўлди. Унинг қўни-қўшнилари, тенгқурлари ҳатто ота-онаси ҳам спортчи бўлиб етишишини хаёлларига келтиришмаган эди. Жиккаккина бола кўча чангитиб бирга ўсган дўстларидан ҳеч фарқ қилмас, ўша кемшик тишли, ўйинқароқ Владимир эди. Владимир ҳам тенгқурлари қатори китоб ўқишни, ўйнашни, кинога тушишни севар, лекин кўнгли кўпроқ кураш тушишга мойил эди. У ўлкасининг машҳур ва моҳир полвонларидан Михаил Бекмуродов, Таузбек Жаксаров, Соукидзе Жарасов, Борис Кулаевлардек бўлишни жуда ҳам орзу қиларди.

Ниҳоят 1956 йилда 7 синф ўқувчиси Владимир Хабарцев биринчи марта мактаб ўқувчиларининг район биринчилиги учун ўтказилган кураш мусобақасида иштирок этди. Владимирнинг биринчи тренери Эльбрус Цомартов эди. У тренировка ўтказиш учун тренернинг олдига — Шимолий Осетиянинг пойтахти Оржоникидзе шаҳрига 18 километр масофани босиб келарди.

Владимир тренери Цомартов билан тренировка машғулотларини ўтказа бошлаганига бир неча ой бўлишига қарамай, у Владимир Шимолий Осетия биринчилиги учун ёшлар ўртасида ўтказилган курашда қатнашиб, иккинчи ўринни эгаллади. Бир неча ҳафта ўтгандан кейин эса, ёшлар ўртасида «Меҳнат резервлари» чемпиони унвонига сазовор бўлди. Энди унинг кўксида биринчи разряд значоги порлар эди.

Владимир кейинчалик СССРда хизмат кўрсатган тренер В. Крутиковский раҳбарлиги остида кураш сирларини такомиллаштира борди. Бу моҳир педагог Владимирга кураш сирларининг кўпгина очилмаган қирраларини ўргатди. Тренери раҳбарлигида Владимир Хабарцев «Труд» кўнгилли спорт жамиятлари спортчилари орасида РСФСР чемпиони унвонини қўлга киритди. Бу 1963 йилнинг март ойида содир бўлиб ўтди.

Шундан сўнг Владимир Тошкентга келиб, Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия институтининг сиртқи бўлимига ўқишга кирди. У ўқиш билан бир қаторда тўрт йилдан буён «Динамо» спорт жамиятида тренировка ўтказади.

Владимир Тошкентда курашнинг самбо тури бўйича шуғуллана бошлади. У янги «касби»да ҳам катта муваффақиятларни қўлга киритди. 1964 йили самбо бўйича Ўзбекистон ССР чемпиони унвонига сазовор бўлди. Келгуси йили 1965 йилда ҳам республикамизнинг энг кучли самбочиси эканлигини тасдиқлаб, унвонини ўз қўлида тутиб қолди.

Энг қувончли воқеалардан бири Владимир 1965 йилда эркин кураш бўйича ҳам Ўзбекистон ССР чемпиони бўлди.

Ҳозирги кунда Владимир Хабарцевнинг миктигина, кичик хонасига ташриф буюрадиган бўлсангиз, хилма-хил ўнлаб мукофотларни кўрасиз. Буларнинг ҳаммаси Владимирнинг меҳнати ва юксак маҳорати эвазига берилгандир.

ҚАДРЛИ ФАРЗАНДЛАРИМИЗГА

КЎЧА-КЎЙДА ЭҲТИЁТ БЎЛ!

Пионер ва ўқувчилар! Кўча ҳаракати қоидаларига риоя қилиш тўғрисидаги бу қоидалар сизларга тегишлидир. Бу мақолани турар жойингиздаги дўстларингиз билан, синфда, пионерлар ва октябрятлар йиғилишларида ўқиб чиқингиз.

Кўча ҳаракати қоидаларига тўла риоя қилиш бизларнинг ҳар биримизга нима учун масъулиятли вазифа қилиб юклатилмоқда? Бу саволга жавоб бериш унча қийин эмас. Шаҳримизнинг исталган кўча ва чорраҳасига чиқсангиз турна қатор ўтаётган машиналарни кўрасиз. Улар кишиларни ишга ва уйларига элтмоқда. Нон, сут, сабзавот ташимоқда. Шунингдек, қурилиш кенг миқёсда авж олган шаҳримизнинг турли томонларига қурилиш материаллари етказиб бермоқдалар. Бу юклар ўз вақтида манзилга етиб бориши керак.

Фараз қилайлик, йўловчилар хоҳлаган жойларидан юриб, қоидани бузсалар нима бўлади? Бундай ҳолда транспортлар нормал қатнай олмайди, врач касалхонага, ўқитувчи биринчи дарсга кечикиб боради. Яслига кечиккан болалар нонуштага бериладиган мазали таомдан қуруқ қоладилар.

Шунинг учун ҳар бир кўчанинг транспорт қатнайдиган қисми ва пиёдалар учун йўлкалари бўлади. Кўча ҳаракати қоидаларига риоя қилинмаса, транспортлар ҳаракати анча мушкуллашади. Шу сабабли яқин келиб қолган транспорт олдини кесиб ўтиш хавфлидир. Шуни ҳеч қачон унутмангки, кўчаларни чорраҳаларда ва пиёдалар учун белгилаб қўйилган жойлардагина кесиб ўтиш мумкин. Агар ана шуларга риоя қилинса, ҳар бир кишн келиб келаётган транспорт чорраҳаға яқинлашиш олдида ҳаракат тезлигини камайтирганлигининг гувоҳи бўлади.

Кўчанинг бошқа қисмларида машиналар ўз тезлигини оширади. Мабодо шундай тезликда кетаётган машина олдидан бирон йўловчи чиқиб қолса, транспортни дафъатан тўхтатиш осон иш бўлмайди. Чунки 30 километр тезликда кетаётган транспорт тормоз берганда енгил автомобиллар 7 метрга, юк машиналари 11 метрга ва мотоциклар 8 метргача сирпаниб боради. Ваҳоланки, Тошкент шаҳрида қатнаётган транспортларга соатига 50—60 километргача тезликда юришга руҳсат берилган. Бунда тормоз берилган транспортнинг сирпаниши яна икки баравaрга ортади.

Болалар! Сизларнинг ҳар бирингиз 40 даражали иссиқ кунларни ўтказдингиз. Ҳайдовчи кабинасидаги ҳарорат баъзида 70 даражагача кўтарилади. Бундай иссиқда ҳайдовчининг иши анча қийинлашади. Шундай бўлсада улар кўчада бирон-бир фалокат юз бермаслиги учун ҳушёрлик билан хизмат қиладилар. Буни барча мактаб ўқувчилари ёдларида сақлашлари керак.

159-мактабнинг 3-синф ўқувчиси Мукаррам Ғафурова буни унутиб қўйганлиги учун шу йил 29 майда Уйғур кўчасини кесиб ўтаётганда, уни автомашина уриб юборди. Жароҳатланган қиз касалхонага келтирилди.

55-мактабнинг 6-синф ўқувчиси Аня Гарина кўча ҳаракати қоидаларига риоя қилмай, Никитин кўчасини кесиб ўтаётганда, яқин келиб қолган машина уни уриб юборди, натижада қизнинг мияси шикастланди. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Шаҳар кўчаларида тинимсиз қатнаётган транспортлар орасида велосипедда алан-жалан бўлиб юрган ёшларни кўп учратиш мумкин. Велосипедда юрганлар ҳаракат қоидаларини билишлари ва бу қоидаларга амал қилишлари керак. Ана шундагина ўзларини дадил ва хавфсиз тутадилар. АФСУСКИ, МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИ ОРАСИДА КЎЧА ҲАРАКАТИ ҚОИДАЛАРИГА РИОЯ ҚИЛМАЙДИГАН, ХАТТОКИ ВЕЛОСИПЕД ҲАЙДАШНИНГ ОДДИЙ ҚОИДАЛАРИНИ ҲАМ БИЛМАЙДИГАН ЎҚУВЧИЛАР БОРКИ, ШУ ТУФАЙЛИ УЛАР КЎНГИЛСИЗ ҲОДИСАЛАРГА УЧРАЙДИЛАР.

Шу йил 27 майда 7 яшар Игорь Миненко тротуарда велосипедда кета туриб, йўлдан чиқиб кетади ва автомашина прицепининг ғилдирагига бориб урилади. Жароҳатланган бола касалхонага ётқизилди.

Қатнов кўчалардаги хавф-хатарлардан қутулишнинг бирдан-бир йўли шундаки, ҳар бир қатновчи кўча қоидаларига тўла риоя қилиши керак.

Юқори синф ўқувчилари, пионер вожатийлар, комсомоллар ўзларининг кичик дўстлари бўлган пионер ва октябрятларга кўчада юриш қоидаларини ўргатишлари керак. Ана шу темада улар билан тез-тез суҳбат ўтказиб турилса, юқорида келтирган мисолларимиз каби кўнгилсиз воқеалар содир бўлмайди.

Йўловчилар ҳаракатининг хавфсизлигини сақлашда барча ёшлар актив иштирок этишлари ва уларнинг бу муҳим ишларига комсомол ташкилотлари раҳбарлик қилиб боришлари керак.

М. ЛИТИНЕЦКИЙ,
Тошкент шаҳар автоинспекциясининг бошлиғи, милиция подполковниги.

Такси ҳайдовчи Ёқуб Йўлдошев 1 автокомбинатда ишлайди. Ёқуб кўп вақтдан буён ҳеч қандай авариясиз ишлаб, 264798 километр йўлни капитал ремонтсиз босиб ўтган. У бир неча марта маъмурият томонидан фахрий ёрлиқ ва пул мукофотлари билан тақдирланган.

Ю. Бутусов фотоси.

Тошкентдаги хореография билим юртининг ташкил топганига 19 йил бўлди. Бу билим юртини тамомлаб чиққанлардан 300 санъаткор мамлакатимизнинг турли шаҳарларида ишлашмоқда. Ҳозир 300 ўғил ва қиз классик ва халқ рақси санъатини эгаллаяпти. Улар махсус фанлардан ташқари умумий билим берувчи ва музика дарсини ҳам ўтмоқдалар.

Суратда: билим юртида тарбияланувчиларнинг концерти.

В. Кожевников фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

МОВИЙ КУНЛАРИМ

(ТУРКУМДАН)

Ёмғирдан сўнг...

Ёмғир қуйди,
Денгиз танасини
Илма-тешик қилиб юборди.
— Денгиз кўрди роса онасини, —
Дедим,
Томошага бордим.
Юзин бужмайтади ғижиниб,
Ғаши келар,
Хўмраяр кўкка.
Қайғум тошиб,
едим ичимни:
— Ёмғир бунча тутмаса ўкка!?
Ёмғир бунча қилмаса ҳужум,
Не ҳаққи бор шунча савашга,
Бошига кўтариб қўйгани учун
Соладими кулфатни бошга?
Шунча қуйдим,
денгизга ёмғир,
Бошимга тош ёғди чамамда.
Ёмғирдан сўнг...
Из қолмади бир
Денгиз яшнаб турар чамандай...

Сиз фақат...

«Ёмон бўлади, — дер, — аёллар рашки,
Рашким ёмон,
бўлинг эҳтиёт».
Рашки бўлса...
Рашк бўлса қошки
Демак,
севги яшар умрбод!
Кам гап ўзи жуда.
Ёдда тутиб,
Уғитини икки қилмадим.
Гул-гул қизлар қолади ўтиб...
Назарга илмадим.
Ранжимасин, дедим.
У ранжимасин!
Кундузи тўлқинга ўралиб ётдим.
Тунлар қизир эди шеър анжумани...
Шеър билан банд эди,
Банди эди ёдим!
У қовоқ уяди барибир.
Зерикдими?
Бўлар бўлмасга...
Учакишар,
тиллари тахир,
Тушди мени қумга булғашга!
Қандай хато ўтди
Билмайман.
Кўздан йироқ, деймаи,
Чиқмайди сувдан.
Қанчалар бегуноҳ, бўлмай ман
Ўтакам ёрилар қўрқувдан.
Бормикан бошимда яна кўргилик,
Ҳаловат йўқ экан,
Қайда ҳаловат...!
Умрқу бор-йўғи тўрт кунлик,
Шуни ҳам яшарнан одам аломат!
Ўйлайман...
Ниҳоят у тилга кирди:
— Кўнглимга мунча сув сепасиз?
Қош чимирди,
Мендан юз бурди:
— Сиз фақат денгизни севасиз!

Тоҳина шеъри

Кун бўйи денгиздан чиқмайди қизчам.
Балиқчалар пайида,
Тутқич бермайдилар,
Тутқич бермас бири хўп уринса ҳам
Сузиб юриб пойида.
Тaралиб нурдай
Кетадилар назардан нари.
Қизчам сув қўйнида юради бирдай
Қизиқ яна,
Улар қочгани сари!
Титраб қолар,
Бурунчаси кўкариб,
Кўзлари қисилар совуқдан,
Бигиллатиб уни,
Кўтариб,
Қирғоққа оламан овидан:
— Ов овламай қолинг, совуқ ўтибди!
Тили титраб сўзга бормайди.
— Ким сизга қўл билан балиқ тут дебди?
Мамнун кулар,
Яна ўз ишидан қолмайди.
— Ҳа, чатоқ,— деймани
Изидан қувиб,
Қайтариб келаман яна қирғоққа,
— Совуқ,— дейди,— денгизнинг суви!
Сўроққа тутади,
Сўроққа!
Жавоб йўқ,
Ранжийди,
Упкалаб биздан.
Эркалай бошлайман:
— Кимнинг қизи сен?
— Балиқлар совуқда қолди денгизда
Олиб чиқинг, исинсин!

САЙЕР.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

РАССОМ ТАБАССУМИ

Эр (ишдан қайтгач): — Эрта билан чойни мунча аччиқ дамламасангиз, кун бўйи идорада мижжа қоқа олмадим.

Эски хангома.

Эр: — Мени ширин чой ичмаслигимни билардингку, нега қанд солдинг?
Хотин: — Билардим... Овозингизни эшитишни истадим холос...

— Анави аёл билан мунча қуюқ сўрашдингиз, ким у?
— Э, сўрама, эртага у ҳам худди шу савол билан бошимни қотиради энди!

Рассом А. Холиқов.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР • РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Радио

1 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 «ПРАВДА» газетасининг обзори (ўзбекча).
18.10 Э. Салихов. Бир бўлимли симфония.
18.40 **Ўзбек хазил қўшиқлари.**
19.20 Озарбайжон куйларидан концерт.
20.00 «Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги олдидан» циклидан эшиттириш. «Заводлар мусобақаси» (русча).
20.10 Ўқитувчиларнинг талабларига мувофиқ концерт.
20.45 **«Ўзбекистон 50 йил ичида»** деган эшиттириш (ўзбекча).
21.25 **Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш.**
21.55 **Медицина темаларида суҳбат** (ўзбекча).
22.00 ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ (ўзбекча).
22.10 **Музикали-адабий радиокомпозиция.** «ДЎСТЛИК ҚЎШИҚЛАРИ» (ўзбекча).
22.40 **Ўзбекистон ёзувчиларининг янги асарлари** (ўзбекча).
23.20 **Концерт. Дала меҳнаткашларининг талабларини бажарамиз.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 Социализм мамлакатлари халқларининг куйлари.
19.30 Ўзбек классиклари ижодидан. «Бир топилма тарихи» (русча).
20.10 **Ўзбек балетларидан рақслар.**
20.45 «Юбилей йили пахтаси» деган эшиттириш (русча).
21.00 **«Салом, янги ўқув йили»** деган концерт (тожикча).
21.30 Мактаб ўқувчиларига аталган шеър ва қўшиқлар (татарча).

2 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 **Сиз ёқтирган артистлар концерти.**
9.30 **Музикали салом.**
10.10 Л. Зыкина ва Е. Кибкало куйлайди.
10.30 Шарқ халқларининг куйлари.
11.10 **«Элга хизмат — олий ҳиммат»** деган эшиттириш (ўзбекча).
11.25 **Қувноқ куйлар.**
12.50 **«Экран янгиликлари».**
13.30 Бизнинг дўстларимиз эстрадаси.
17.00 **Концерт.**
17.20 Уйғур куйларидан концерт.
18.10 Спорт эшиттириши (русча).
18.40 **Ёш ижрочилар концерти.**
19.20 **Музикали драмалардан парчалар.**
20.00 «ОКТЯБРЬ» радиостанциясининг программаси (ўзбекча).
20.30 **Ўзбекистон санъат усталарининг концерти.**
21.25 **Механизаторлар учун кечки концерт.**
22.10 **Ўзбекистон халқ ҳофизи Маъмуржон Узоқов ижро этган қўшиқлар.**
23.10 А. Эшонов. «ДУТОР». ҳикояси асосида радиоинсценировка.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Сиз ёқтирган артистлар концерти.
9.15 **«Пахтакорлар юбилей вахтасида»** (тожикча).
9.25 **Эълонлар бўлими материаллари.**
19.00 **Курашаётган Вьетнам адабиёти** (ўзбекча).
19.30 Бутуниттифоқ туристик қўшиқлар конкурси ҳақида музикали эшиттириш.
20.10 «Француз қўшиқчиси Жорж Брассенс» деган музикали эшиттириш.
21.00 **Ҳ. Мавлонова куйлайди** (тожикча).

Телевидение

1 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида:

18.00 **Ўқувчилар учун.** «БИРИНЧИ ҚЎНҒИРОҚ» деган эшиттириш.

Рус тилида:

18.40 Телеянгиликлар.
19.00 Новеллалар кутубхонаси. А. Платов. **«Иккинчи она».** Сароян. **«Мактабда биринчи кун».**
19.35 **Ўзбекистон радио ва телевидение эстрада оркестрининг концерти.**
20.10 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

20.15 Телеянгиликлар.
20.35 «ОКТЯБРЬ» программаси. **«Фанимиз сардори».**
21.30 «КАТТАЛАР ВА КИЧИКЛАР» Бадиий фильм.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

18.00 **Телеспектакль.**

МОСКВА КЎРСАТАДИ

19.30 Ўқувчилар учун. «Пионерия» телевизион агентлиги.
20.00 Москвада Белоруссия ССР хафталиги. Миллий байрамнинг очилиши.
21.00 Телеянгиликлар.
21.20 Эфирда «Молодость». Янги ўқув йилининг очилишига бағишланган эшиттириш.
22.00 Янгиликлар эстафетаси.
23.00 Москвада Белоруссия ССР ҳафталиги. Минск телевидение студиясининг программаси. Минск шаҳридан олиб кўрсатилади.
01.30 Москва эшиттиришларининг охири.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 ОЛМАОТА ТЕЛЕВИДЕНИЕ СТУДИЯСИНИНГ ЭШИТТИРИШЛАРИ.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида:

19.30 Эшиттиришлар программаси.
19.35 Болалар учун. **«Сентябрь қувончлари»** деган эшиттириш.

Ўзбек тилида:

19.55 «ЁШЛИК» студияси кўрсатади. «ТЕНГДОШЛАР».

Рус тилида:

20.25 **«Занжирли реакция».** Телефильм.
20.45 Карелия куйлари.
21.20 «АЛАНГАЛИ ЙИЛЛАР». Бадиий фильм.

2 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

10.55 Эшиттиришлар программаси.
11.00 Болалар учун. **«Чунки — бу ҳақиқат»** деган кинофильм.
11.20 **«Зареченлик куёвлар».** Телефильм.
12.00 «Тинч океанликлар куйлайди». Фильм-концерт.

Ўзбек тилида:

12.35 «ЁШЛИК» студияси кўрсатади **«Соғлом танда — соғ ақл»** тележурнали.
13.25 **«Зангори олов кишилари».** Ҳужжатли фильм.
14.15 «КЎҲНА ТОШБАҚА» КАПИТАНИ». Бадиий фильм.
16.55 Эшиттиришлар программаси.
17.00 **Болалар учун».** «ПОРТ САИД ХАБИБ ЎҒЛИ» Островский номидаги шаҳар пионер ва ўқувчилар саройи тўгарак қатнашчиларининг спектакли.
17.20 Телеянгиликлар.
17.30 **Вьетнам курашади — Вьетнам ғалаба қилади».**
17.50 **«Меконг ўт ичида».** Телефильм.
18.20 «ЁШЛИК» студияси кўрсатади. **«Студентлик — олтин даврим».**
19.00 **«Вальс чорлар — оқшом базмига».** Концерт.
19.30 Рус тилида телевизион янгиликлар.
19.40 «АРШИН МОЛ-ОЛОН». Бадиий фильм.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

21.10 **Ярим аср йилномаси.** Телевизион кўп серияли ҳужжатли фильм «1927 ЙИЛ».
22.00 Москвада Белоруссия ССР ҳафталиги. **«Огонёк».**
23.10 КПСС Марказий Комитетининг тезислари.
23.30 Телеянгиликлар.
24.00 А. Толстой ва П. Щеголев повести асосида телеспектаклнинг биринчи қисми. Минск шаҳридан олиб кўрсатилади.
02.00 Москва эшиттиришларининг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

16.55 Эшиттиришлар программаси.
17.00 Болалар учун. **«Кулолчилар»** деган кинофильм.
17.10 **«Содиқ дўстларинг сен билан, Вьетнам».** «Ҳужжатли фильм.
17.30 Спорт бир ҳафта ичида.
17.55 Телеянгиликлар.
18.05 **«Борис Смолиннинг ҳунари».** Телефильм.
18.35 **Қурувчилар учун Ленинград артистларининг концерти.**

Ўзбек тилида:

19.25 Телеянгиликлар.
19.35 «ИККОВЛОН». Кинофильм.
20.15 **Шу куннинг созандалари.** Т. Хўжамбердиев.
20.55 «ЧК ХОДИМИ». Бадиий фильм.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 ФРУНЗЕ ТЕЛЕВИДЕНИЕ СТУДИЯСИНИНГ ЭШИТТИРИШЛАРИ.

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА 2/IX да **Икки билагузук,** 3/IX да **Махтумкули.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 2/IX да **Ўғирланган умр,** 3/IX да **Аяжонларим.**

Кинотеатрларда

1 СЕНТЯБРДА

ҚИШКИ БИНОДА

Венгер бойи — «ЎЗБЕКИСТОН». СОБИР РАҲИМОВ номли (кечқурун).
Қўшиқ қаноти — «ЧАЙКА» (кеч соат 6, 8, 10 да).
Нафосат — САНЪАТ САРОЙИ (кечқурун).
Кап-катта бола — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).
Византиялик савдогар хазинаси — «ВОСТОК» (кечқурун).
Оталар ери — «МОСКВА» (кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Венгер бойи — «ФЕСТИВАЛЬ»
Кап-катта бола — «ХИВА», НАВОИЙ номли.
Византиялик савдогар хазинаси — «РАКЕТА».

«ПОЛИТОТДЕЛ» КОЛХОЗИ СТАДИОНИДА
1 сентябрь кеч соат 6 яримда
СССР биринчилиги учун «А» класс командалари ўртасида
ФУТБОЛ
«Строитель» (Уфа) — **«Политотдел»** (Тошкент области) командалари учрашадилар.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг ижтимоий-сиёсий, адабий-бадиий, безакли
ГУЛИСТОН ЖУРНАЛИГА
1 сентябрдан
ОБУНА БОШЛАНДИ.
ОБУНА НАРХИ:
Бир йилга 3 сўм 60 тийин.
Олти ойга 1 сўм 80 тийин.
Бир сони 30 тийин.
Обуна ҳамма алоқа бўлимлари, барча жамоатчи вакиллар орқали қабул қилинади.
Гулистонга обуна чекланмаган, аммо унга ҳозирдан ёзилиб қўймаган кишилар армонда қолади.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» газетасига
КЕЧКИ МАШИНИСТКА
КЕРАК

• РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР • РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 бет

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Коммутатор — 83.02-49 дан 83.02-58 гача, редактор ўринбосарлари — 83-29-33, 83-29-09; масъул секретарлар — 83-27-22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — 83-29-42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — 83-27-03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — 83-29-55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — 83-29-70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — 83-27-57; ахборот бўлими — 83-65-57; эълонлар бўлими — 83-81-42.

1 СЕНТЯБРЬ 1967 Й. Р. 06652. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр. № 2997.